

سازمان امور مالیاتی کشور

شماره بخشنامه : 140331390000913984

تاریخ : ۱۴۰۳/۰۴/۲۰

موضوع	رای شماره ۹۱۳۹۸۴۰۰۰۰۱۴۰۳۱۳۹۰۰۰ مورخ ۱۴۰۳/۰۴/۲۰ هیات تخصصی مالیاتی ، بانکی دیوان عدالت اداری
بسمه تعالی هیات تخصصی مالیاتی ، بانکی * شماره پرونده : ه ت / ۰۲۰۰۳۰۰ شماره دادنامه سیلور: ۱۴۰۳۱۳۹۰۰۰۰۹۱۳۹۸۴ تاریخ: ۱۴۰۳/۰۴/۲۰ * شاکی : آقای بهرام طاهریور * طرف شکایت : بانک مرکزی * موضوع شکایت و خواسته : ابطال تبصره ۱ و ۲ ماده ۲ و همچنین ماده ۳ دستورالعمل اجرایی بند د تبصره ۱۶ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور مطابق بخشنامه ۲/۹۰۹ مورخ ۱۴۰۲/۱/۶ بانک مرکزی * شاکی دادخواستی به طرفیت بانک مرکزی به خواسته ابطال تبصره ۱ و ۲ ماده ۲ و همچنین ماده ۳ دستورالعمل اجرایی بند د تبصره ۱۶ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور مطابق بخشنامه ۲/۹۰۹ مورخ ۱۴۰۲/۱/۶ بانک مرکزی به دیوان عدالت اداری تقدیم کرده که به هیات عمومی ارجاع شده است متن مقررره مورد شکایت به قرار زیر می باشد: قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور مطابق بخشنامه ۲/۹۰۹ مورخ ۱۴۰۲/۱/۶ بانک مرکزی ماده ۲ - وزارت جهاد کشاورزی با هماهنگی سازمان مدیریت بحران کشور، نسبت به توزیع استانی برای ذی نفعان مشمول تا سقف اصل تسهیلات پرداختی مجموعاً به مبلغ ۳۰,۰۰۰ میلیارد ریال در کل کشور و اعلام به بانک مرکزی اقدام نمایند. سپس بانک مرکزی توزیع استانی یاد شده را به مؤسسه اعتباری عامل ابلاغ نماید. تبصره ۱- تسهیلاتی که در سنوات گذشته (حسب ظرفیت قوانین مجلس شورای اسلامی و مصوبات هیات وزیران) مورد بخشودگی سود، کارمزد و جرایم قرار نگرفته اند از مساعدتهای این بند بهره مند می شوند. تبصره ۲- بخشش سود، کارمزد و جریمه های دیر کرد (وجه التزام تاخیر تادیه دین) و امهال تسهیلات ذی نفعان مشمول، صرفاً برای مانده اصل تسهیلات بوده و مشمول اقساط پرداختی به مؤسسه اعتباری عامل نمی شود. سود و هزینه های مربوط به دوران امهال بر عهده ذی نفعان مشمول می باشد. ماده ۳ - معرفی ذی نفعان مشمول به مؤسسه اعتباری عامل، بر اساس اولویت های ذیل خواهد بود: ۳-۱- اصل تسهیلات دریافتی تا مبلغ ۵۰۰ میلیون ریال باشد. ۳-۲- اصل تسهیلات دریافتی بیش از ۵۰۰ تا ۱,۰۰۰ میلیون ریال باشد. ۳-۳- اصل تسهیلات دریافتی بیش از ۱,۰۰۰ میلیون ریال تا مبلغ ۱۵۰۰ میلیون ریال باشد. ۳-۴- اصل تسهیلات دریافتی بیش از ۱,۵۰۰ میلیون ریال تا مبلغ ۲,۰۰۰ میلیون ریال باشد.	

* دلایل شاکای برای ابطال مقررره مورد شکایت:

شاکای در دادخواست و لایحه رفع نقص ۲۷۴۴ مورخ ۱۴۰۲/۹/۱۲ توضیح داده است که:

اینجانب از تسهیلات وام کشاورزی بانک صادرات شعبه شهدای لرستان (اسدآبادی) شهرستان خرم آباد کد ۲۳۳۷ در تاریخ ۱۳۹۷/۸/۱۴ استفاده نموده ام و ۹ ماه بعد در تاریخ سررسید ۱۳۸۸/۵/۱۰ برای بار اول امهال شده است و اکنون جهت بهره مندی از مزایای بند تبصره ۱۶ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ برای تسهیلات دریافتی فوق با سررسید سال ۱۴۰۱ اقدام نموده ام که بانک مربوطه اعلام داشته است طبق ماده ۲ تبصره ۱ دستورالعمل اجرایی بند تبصره ۱۶ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور پیوست مطابق بخش نامه شماره ۰۲/۹۰۹ مورخ ۱۴۰۲/۶/۱۰ بانک مرکزی جمهوری اسلامی تبصره ۱ تسهیلاتی که در سنوات گذشته حسب ظرفیت قوانین مجلس شورای اسلامی و مصوبات هیات وزیران (مورد بخشودگی سود، کارمزد و جرایم قرار نگرفته اند، از مساعدتهای این بند بهره مند میشوند. بدلیل اینکه یکبار این وام مورد بخشودگی قرار گرفته است نمیتوان نسبت به امهال و بخشودگی سود، کارمزد و جرایم مجدد آن اقدام نمود. در حالیکه طبق قانون بودجه سال ۱۴۰۲ قانونگذار به صراحت در بند ۵ تبصره ۱۶، بانکهای عامل مکلفند نسبت به بخشودگی سود، کارمزد و جریمه های دیرکرد تسهیلات پرداختی از ابتدای سال ۱۳۹۴ تا پایان سال ۱۴۰۲ کلیه بهره برداران بخش کشاورزی فعالان بخش کشاورزی در حوزه های زراعت، باغبانی و گلخانه ها، دام و طیور آبزیان عشایر، واحدهای صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی و ماشینی کردن (مکانیزاسیون خسارت دیده از حوادث غیر مترقبه به ویژه خشکسالی و سیل اقدام و اصل تسهیلات تا سقف ۳۰۰۰۰ میلیارد ریال را به مدت سه سال امهال نمایند. بار مالی ناشی از اجرای این بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور تضمین و پرداخت خواهد شد بانک مرکزی موظف است گزارش عملکرد این بند را هر سه ماه یکبار به کمیسیونهای برنامه و بودجه و محاسبات اقتصادی و کشاورزی آب منابع طبیعی و محیط زیست مجلس شورای اسلامی ارایه نماید. همچنین بر اساس بند «خ» ماده ۳۳ قانون برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۹۵ که تا پایان سال ۱۴۰۲ تمدید گردیده است، دولت مکلف است در اجرای بندهای سوم و ششم سیاستهای کلی اقتصاد مقاومتی و به منظور متنوع سازی ابزارهای حمایت از بخش کشاورزی تأمین و تجهیز منابع، توسعه و امنیت سرمایه گذاری، افزایش صادرات محصولات کشاورزی و ارزش افزایی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی اقدام به بخشودگی سود و کارمزد و جریمه وامهای دریافتی کشاورزان خسارت دیده از حوادث غیر مترقبه و امهال اصل وام آنان به مدت سه سال نماید. نظر به اینکه عبارت «وامهای دریافتی کشاورزان خسارت دیده در بندهای قانونی فوق) بند ماده ۳۳ برنامه ششم توسعه و بند تبصره ۱۶ قانون بودجه (۱۴۰۲) به صورت مطلق و بدون قید خاصی به کار رفته و دلالت بر عمومیت حکم مقرر در این بند دارد. تبصره ۱ ماده ۲ دستورالعمل اجرایی بانک مرکزی فوق به منزله مقید ساختن حکم قانونگذار بوده و وضع آن خارج از حدود اختیار بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و مواد ۱۳ و ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ از تاریخ تصویب میبایست ابطال گردد.

همچنین طبق ماده ۳ دستورالعمل اجرایی بانک مرکزی فوق مبنی بر معرفی ذی نفعان مشمول به موسسه اعتباری عامل بر اساس اولویت بندی با عنایت به اینکه قانونگذار در بند خ ماده ۳۳ قانون برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۹۵ و بند تبصره ۱۶ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور، سقف ربای خاصی را برای بخشودگی سود و کارمزد و جریمه وامهای دریافتی کشاورزان خسارت دیده از حوادث غیر مترقبه و امهال اصل وام آنان به مدت سه سال معین نکرده، لذا اولویت بندی و تعیین سقف ربای مشخصی خارج از حدود اختیار بانک مرکزی جمهوری اسلامی بوده و لذا مقررات یاد شده مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ میبایست ابطال گردد. لازم بذکر است طبق رای هیات عمومی دیوان عدالت اداری رای شماره ۷۴۰ الی ۷۴۸ و ۷۶۴ الی ۷۶۸ هیات عمومی دیوان عدالت اداری با موضوع بند ۳ مصوبه شماره ۵۶۴۰/۸/۶۲ مورخ ۱۳۹۸/۱/۵ و بند ۶ تصویب نامه شماره ۱۲۴۴۱۶ ایت ۵۶۰۵۶ مورخ ۱۳۹۷/۹/۲۱ و تبصره ۳ ماده ۴ دستورالعمل شماره ۹۷/۳۸۱۳۲۰ مورخ ۱۳۹۷/۱۰/۲۶ ماده ۲ تبصره ۱ و ماده ۳ دستورالعمل اجرایی بند تبصره ۱۶ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور می بایست ابطال گردند.

*در پاسخ به شکایت مذکور، بانک مرکزی در لایحه شماره ۵۵۸۷ مورخ ۱۴۰۲/۰۹/۲۹ اعلام داشته است :

عطف به پرونده شماره ۱۴۰۲۳۱۹۲۰۰۱۰۷۴۵۱۰ شماره بایگانی (۰۲۰۶۶۲۴) موضوع دادخواست آقای بهرام طاهریور به طرفیت این بانک مبنی بر تقاضای ابطال تبصره ۱۰۲ ماده ۲ و ماده ۳ دستورالعمل اجرایی بند (د) تبصره (۱۶) قانون بودجه سال جاری کشور به شماره ۲/۹۳۹۳۶ مورخ ۱۴۰۲/۴/۲۴، موارد ذیل را به استحضار می رساند: وفق مفاد بندهای قانونی مرتبط از جمله ماده ۷۱ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور بندهای (ت) و (ت) ماده ۷ قانون برنامه ششم توسعه کشور مقرر متخلف به مجازات محکوم میشود بر این اساس دستگاههای اجرایی در خصوص قوانین مصوب مجلس محدود به بودجه تعیینی بوده و در خصوص سایر مصوبات قبل از هر گونه اقدام اجرایی میباید بدو نسبت به استعلام از دولت مبنی بر لحاظ بار مالی اجرای قانون در قوانین بودجه اقدام و در صورت تأیید دولت نسبت به اجرای آن اقدام نمایند. حسب بند (د) تبصره (۱۶) قانون بودجه سال جاری کشور مقرر شده است بانکهای عامل مکلفند نسبت به بخشودگی سود کارمزد و جریمه های دیرکرد تسهیلات پرداختی از ابتدای سال ۱۳۹۴ تا پایان سال ۱۴۰۲ کلیه بهره برداران بخش کشاورزی فعالان بخش کشاورزی در حوزه های زراعت باغبانی و گلخانه ها، دام و طیور، آبزیان عشایر واحدهای صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی و ماشینی کردن مکانیزاسیون خسارت دیده از حوادث غیر مترقبه به ویژه خشکسالی و سیل، اقدام و اصل

تسهيلات تا سقف ۳۰۰۰۰۰ ميليارد ريال را به مدت سه سال امهال نمايند. بار مالي ناشی از اجرای اين بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور تضمين و پرداخت خواهد شد. بانک مرکزی موظف است گزارش عملکرد اين بند را هر سه ماه یکبار به کمیسیونهای برنامه و بودجه و محاسبات اقتصادی و کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست مجلس شورای اسلامی ارایه نماید. بر همین اساس پس از ابلاغ بند قانونی موصوف به شبکه بانکی طی نامه شماره ۹۰۹/۲ مورخ ۱۴۰۲/۱/۶ (پیوست ۱) این بانک طی نامه شماره ۰۲/۸۵۳۸ مورخ ۱۴۰۳/۱/۲۰ پیوست (۲) نسبت به پیگیری آخرین اقدامات بعمل آمده در رابطه با تهیه پیش نویس آیین نامه اجرایی بند قانونی یاد شده از وزارت جهاد کشاورزی اقدام نمود. وزارت جهاد کشاورزی طی نامه شماره ۱۴۰۲/۳۰۰/۳۱۵۶ مورخ ۱۴۰۲/۱/۱۴۰۲ پیوست (۳) اعلام نمود: با عنایت به عدم اشاره صریح بند قانونی مذکور و تبصره قانونی یاد شده در خصوص تهیه و تدوین آیین نامه از سوی مرجع مشخص و نیز با توجه به آنکه تکلیف قانونی اجرای این بند بر عهده بانکهای عامل می باشد، لازم است. پیش نویس دستورالعمل اجرایی بند قانونی مزبور تحت مدیریت بانک مرکزی ج.ا.ی. تهیه شود. در این راستا این بانک طی نامه شماره ۰۲/۲۱۱۲۰ مورخ ۱۴۰۲/۲/۵ (پیوست ۴) از نمایندگان مطلع سازمان برنامه و بودجه کشور صندوق توسعه ملی، سازمان مدیریت بحران کشور وزارت جهاد کشاورزی و بانک کشاورزی جهت تشکیل جلسه به منظور تهیه پیش نویس دستورالعمل اجرایی مربوطه دعوت نمود. لازم به ذکر است جلسه یاد شده با حضور نمایندگان دستگاههای مربوطه تشکیل و پیش نویس دستورالعمل بند قانونی مزبور تهیه و مورد تأیید قرار گرفت. در نهایت دستورالعمل اجرایی بند (د) تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور در نهمین جلسه کمیسیون عملیات پولی و اعتباری مورخ ۱۴۰۲/۳/۳۱ مطرح و ضمن تأیید دستورالعمل مذکور مقرر شد دستورالعمل یاد شده به همراه تضمین نامه و توزیع استانی مربوطه پس از ارسال از سوی سازمانهای ذی ربط به بانک مرکزی به شبکه بانکی کشور ابلاغ شود. از اینرو دستورالعمل بند قانونی مورد اشاره طی نامه شماره ۰۲/۹۰۰۷۲ مورخ ۱۴۰۲/۴/۱۹ به بانکهای عامل ابلاغ شد. پیوست (۵) ایراد اصلی شاکی نسبت به دستورالعمل یاد شده اولویت بندی مشمولین جهت بهره مندی از مزایای قانون میباشد. در این خصوص خاطر نشان می سازد قانونگذار دولت را مجاز نموده که تا سقف مبلغ ۳۰۰۰۰۰ میلیارد ريال بار مالی ایجاد شده ناشی از اجرای قانون فوق الذکر را تضمین نماید حسب تجارب پیشین در اجرای قوانین حمایتی بعضاً افرادی با رقم تسهیلات دریافتی بالا جهت بهره مندی از قانون به بانکها معرفی میگرددند که این امر موجب میگردد طیف وسیعی از روستائیان کشاورز واجد شرایط با رقم تسهیلات پایین تر امکان استفاده از مزایای قانون را از دست بدهند. لذا با توجه به لزوم تقید به بودجه تعیینی توسط قانونگذار محدودیت جدی منابع مورد تضمین دولت نسبت به تعداد مشمولین لزوم اجرای کامل تر مصوبه موضوع قانون و مشخصاً به منظور تحقق دقیق تر عدالت اجتماعی و شمولیت تعداد بیشتری از متقاضیان ذی نفع موضوع اولویت بندی با حضور نمایندگان نهادهای ذی ربط بررسی و در قالب ماده ۳ دستورالعمل تدوین و به سیستم بانکی ابلاغ گردید. و در خصوص تبصره ۱ ماده ۲ دستورالعمل نیز مستحضر میدارد به موجب تبصره مذکور تسهیلاتی که در سنوات گذشته حسب ظرفیت قوانین مجلس شورای اسلامی و مصوبات هیات وزیران مورد بخشودگی سود کارمزد و جرایم قرار نگرفته اند از مساعدتهای این بند بهره مند میشوند. همانگونه که مستحضرد بخشودگی سود. کارمزد و جریمه های دیر کرد تسهیلات پرداختی کشاورزان آسیب دیده از حوادث غیر مترقبه طی یک دهه گذشته هر سال در قوانین بودجه سنواتی و یا مصوبات هیات وزیران پیش بینی شده است. لیکن در کلیه سنوات موصوف مجریان به لحاظ محدودیت منابع ناچار به اولویت بندی مشمولین قانون بوده اند و در نتیجه ممکن است اشخاصی طی سالهای مذکور از مزایای این قانون حمایتی بهره مند نشده باشند. بر این اساس قانون بودجه سال جاری با رویکرد پوشش جاماندگان از مزایای قوانین سالهای قبل تدوین گردیده است. بدیهی است در صورتی که تسهیلات مورد بخشودگی و امهال به موجب قوانین و مقررات سالهای قبل را مشمول قانون حاضر بدانیم این امر موجب محروم شدن برخی از مشمولین از مزایای قانون به لحاظ استفاده مکرر برخی اشخاص دیگر از مزایای قوانین حمایتی پیش گفته خواهد شد. اولویت بندی مشمولین قوانین حمایتی به لحاظ وجود سقف اعتبار قانونی در رویه هیات عمومی و هیات تخصصی مالیاتی بانکی آن دیوان پذیرفته شده است. به عنوان مثال هیات تخصصی اخیرالذکر طی دادنامه شماره ۱۴۰۲۳۱۳۹۰۰۰۲۰۰۶۰۳۴ مورخ ۱۴۰۲/۸/۶ (پیوست ۶) اعتراض شاکی نسبت به اولویت بندی در قالب دستورالعمل را به لحاظ محدودیت محل تأمین بار مالی اعتبار، رد نموده است. با عنایت به مراتب فوق و توجهاً به اینکه کلیه اقدامات وفق قوانین و مقررات و ضوابط مربوطه صورت گرفته است صدور رای شایسته مبنی بر رد شکایت نامبرده مورد استدعاست.

بسمه تعالی

پرونده کلاسه ه ت/ ۰۲۰۰۳۰۰ در جلسه مورخ ۱۴۰۳/۳/۲۰ هیات تخصصی مالیاتی بانکی مورد بررسی و تبادل نظر واقع که با عنایت به دفاعیات نمایندگان بانک مرکزی در جلسه رسیدگی و مباحث مطروحه و نظریه اکثریت بیش از ۴/۳ (سه چهارم) به شرح ذیل با استعانت از درگاه خداوند متعال اقدام به انشاء رای می نماید:

رای هیات تخصصی مالیاتی ، بانکی دیوان عدالت اداری :

شاکی تقاضای ابطال تبصره ۱ و ۲ ماده ۲ و نیز ماده ۳ دستورالعمل اجرایی بند (دال) تبصره (۱۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (بخشنامه شماره ۹۰۹/۲ مورخ ۱۴۰۲/۱/۶ بانک مرکزی) را نموده است که با عنایت به اینکه در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ به شرح بند دال تبصره ۶ کل کشور، جهت اعطای امتیازات توسط بانک عامل به کلیه بهره برداران تسهیلات کشاورزی و خسارت وارده به آنها امتیاز بخشودگی سود و کارمزد و جریمه های دیرکرد و نیز امهال سه ساله تسهیلات) سقف اعتبار تعیین شده است و بر اساس رویه هیات عمومی دیوان عدالت اداری، اصولاً در جایی که جهت تسهیلات سقف اعتبار تعیین

شده باشد اولویت بندی و تعیین شروط برای برخورداری افرادی که سابقاً از امتیازات استفاده ننموده اند و یا شمول امتیازات بر تسهیلاتی که قبلاً مشمول امتیاز قانونی دیگری نشده اند، امری مورد قبول بوده و در ما نحن فیه با ذکر سنوات ۱۳۹۴ تا پایان ۱۴۰۲ در قانون بودجه، بانک مرکزی قاعده گذاری لازم را نموده است و حسب مفاد دستورالعمل تسهیلاتی که در سنوات گذشته مورد بخشودگی واقع نشده اند مشمول امتیازات این قانون و براساس اولویت می شوند و اصولاً مصوبه ناظر به ایجاد محدودیت برای تعداد تسهیلات اشخاص یا تسهیلات جدیدی که اشخاص دریافت می نمایند ولی سابقاً در تسهیلات دیگری از این امتیاز استفاده نموده اند، نمی شود، فلذا به استناد بند ب ماده ۸۴ از قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۴۰۲ رای به رد شکایت صادر می نماید. رای یاد شده طرف بیست روز پس از صدور از سوی ریاست محترم دیوان یا ده نفر از قضات گرانقدر دیوان قابل اعتراض در هیات عمومی می باشد.

محمد علی برومند زاده

رئیس هیات تخصصی مالیاتی ، بانکی

دیوان عدالت اداری

<https://ravihesab.com>

موسسه آموزشی راوی حساب